



10 mars -21

Näringsdepartementet

**Förbundet Svensk Fäbodkulturs remissvar**  
**angående** Rapport 2019:17 Krav på att hålla djur lösgående ...

Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF) ser positivt på er skrivning, intentioner och insikter om fäbodbrukets speciella förhållanden.

**Behov av undantag**

Ni skriver: "Vi bedömer att det bör övervägas att ha generella undantag från kravet för sådan djurhållning som är värdefull ur kultur- eller husdjursgenetiskt perspektiv. Dessa riskerar annars att försvinna och gäller exempelvis hållning av svenska lantraser i bevarandesyfte och djurhållning i traditionellt fäbodbruk."

Jordbruket i det nordliga kulturlandskapet med fäbodar har i alla tider varit beroende av att djur har betat på skogen under betessäsongen vid gårdens/byns fäbod för att jordbrukaren ska klara vinterföda gårdens djur. Djuren söker själva sin föda och vatten även under torrtider. Fäbodbruket i Sverige bygger på mulbetesrätten.

Detta traditionella bete visar sej uppfyller tre av våra viktiga miljömål: levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. Målet myllrande våtmarker kan även finnas med.

**Fäbodbruket har, som sagts, speciella förhållanden som ska ha ett generellt undantag för att hålla fäbodens djur i lösdrift.**

**Uppbundna djur**

För fäbodbrukets del är möjligheten att kunna hålla uppbundna djur över natt i fäbodstallen en förutsättning för fortsatt arbete med traditionellt fäbodbruk med mjölkproduktion. Djur som ska hanteras med handmjölkning eller maskiner måste hållas lugna, installerade i bås. Djuren vet sina platser i ladugården (fjöset) och de söker upp sina egna platser för att bli uppbundna och mjölkade.

Att ha djuren uppbundna över natt, underlättar kvällsmjölknings och morgonmjölkning i ladugård och skapar viktiga rutiner samt gör djuren trygga.

Rutinen underlättar hopsamling av djur från långa betesdagar och vida viddar.

Extra viktigt när svampsäsongen börjar.

**Uppbindning av tjurar**

De tjurar som är med kossorna på dagarna ute på betet ska även de hållas uppbundna över natten i ladugården/fjöset. Allt för att skapa lugn och ro.

Delvis uppbundna och hanterade tjurar är viktiga för framtiden för våra lantraser i den traditionella hanteringen vid betäckning.

För framtida avel som sker utanför semin, är det viktigt att djuren är vana vid hantering för att minska risken för olyckor. Redan tidigt efter födsel ska de vänjas vid hantering med gramma och grimskäft. Från korta stunder till längre allt eftersom de växer på sej.

Finns det inte egen rekrytering så måste de inköpta tjurarna, ofta från 6 månaders ålder, vara vana att vara hanterade dvs varit uppbundna kortare eller längre tider.

### **Uppbundna kalvar**

Kalvar ska också hanteras med Halsband/grimma/skaft tidigt efter födsel, gradvis från någon kort stund till längre tider upp till halvdagar/nätter.

Nattens vila i ladugård/fjös är skydd från rovdjur och mygg/sveott och är viktig för djurens välbefinnande och viktigt ur ett djurskyddsperspektiv. Rovdjuren jagar mest på natten och knott och "sveott" trivs inte i mörka ladugårdar.

### **Uppbundna getter**

Getter bör även kunna vara uppbundna nattetid, för hantering vid mjölkning och för deras egen skull. Hos getter finns en större rangordningskamp än hos tex får och kalvar. Getternas horn kan vålla ska om de inte står i bås under natten i de gamla, ofta mindre fäbodstallarna.

Getter som är vana med att stå i bås finner ro och vila för natten när de kommer hem till "sitt bås" om kvällen. Viktigt ur en djurskyddsaspekt.

**Uppbundna djur nattetid** är viktigt för hantering vid mjölkning, tillsyn vid lättare skada eller behov av omvårdnad, transport till och från fäbodvall, hantering vid veterinärvård.

Djurens rörelsebehov tillgodoses under dagarnas vandring i skog och på utmarker.

### **Den biologiska mångfalden och livsmedelsförsörjning**

Att stödja det traditionella fäbodbruket genom en generell dispens från krav på lösdrift möjliggör att fler fortsätter med att ha djur i fäbod med fritt bete i utmarker och på skogen. Det gynnar den biologiska mångfalden och ger oss ett varierat skogslandskap.

Den traditionella mjölkhanteringen vid vissa fäbodar bygger på djur som både är vana att gå fritt i skogen och kan bindas upp. Även vintertid. Det stöder vår livsmedelsförsörjning, cirkulär ekonomi, resiliens och har stöd i artiklarna 8 j och 10 c i CBD.

**Fäbodens byggnader**, en del av kulturarvet behöver bevaras men brukas.

Allt gå inte att förändra. Att bryta upp gamla bås och göra boxar är inte alltid görligt.

Vissa nystartade fäbodbruk arrenderas och kan inte förändras i dagsläget.

Kostnader att bygga nytt blir för stora i det småskaliga jordbruket.

Risken att fler äldre lantbrukare slutar och generationsskifte omöjliggörs eller att arrendatorer slutar.

FSF

vill ha generellt undantag från lösdrift som ska gälla alla fäbodens djurslag, och ska gälla både vid hemgård och vid fäbod

att dispens för uppbundna tjurar ej ska behöva sökas

Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF)

Kenneth Johansson

Ordförande FSF